

ZÁKLADNÉ TÉZY KONFERENCIE

V kontexte Charty OSN možno konštatovať, že sa jedná o bezpečnostný systém, ktorý táto výslovne nepredvída a ktorý vznikol skôr ako „z núdze cnosť“ potom, čo si medzinárodné spoločenstvo v prvých povojnových rokoch začalo uvedomovať, že systém kolektívnych sankcií s použitím sily podľa Charty OSN založený na jednomyselnom súhlase stálych členov BR OSN nefunguje a OSN tak voči existujúcim konfliktom zostáva bezbranná. Historická skúsenosť z druhej svetovej vojny totiž potvrdila (potvrďuje), že štáty protihitlerovskej koalície boli schopné spoločného postupu proti agresorovi vtedy, keď ich priamo ohrozoval či dokonca hrozil ich zánikom. Potom, čo sa viaceré z nich stali stálymi členmi BR OSN, sa však ukázalo, že pokiaľ takáto bezprostredná hrozba pre nich neexistuje ich snaha prijať kolektívne sankcie voči agresorom nie je veľká a svojím právom veta (zo strategických, bezpečnostných, spojeneckých či iných dôvodov) tak zmarili a maria fungovanie systému kolektívnych sankcií s použitím sily podľa kapitoly VII Charty OSN (so vzácnymi výnimkami). Tento stav pretrváva až do súčasného obdobia a to napriek značným humanitárnym stratám civilného obyvateľstva (z posledného obdobia viaceré vetá Číny a Ruskej federácie) ohľadne humanitárnej pomoci v sýrskom konflikte).

V porovnaní s nefunkčným systémom prvej Spoločnosti národov tak OSN v povojnovom období prejavila iniciatívu predsa vytvoriť systém kolektívnej reagencie na ozbrojené konflikty s použitím vojenských kontingentov členských štátov „pomimo“ nefunkčného systému kolektívnych ozbrojených sankcií podľa kapitoly VII Charty OSN. Pre príslušníkov ozbrojených síl však nastupuje paradox, keďže požadovaný mandát takýchto síl sú schopní plniť len vojaci, aj keď to nie je práca pre vojakov. V období vzniku mierových síl OSN fakticky šlo o „krok do tmy“. Nikto nebol schopný odhadnúť jeho úspešnosť, či dokonca predpovedať dlhodobé používanie v praxi OSN, čo sa však napokon ukázalo ako šťastné a životaschopné riešenie, hoci s určitými prekážkami, špecifikami limitmi. Na rozdiel od kolektívnych sankcií OSN mierové operácie OSN môžu fungovať len na konsenzuálnom základe sporových strán, pričom ich mandát je časovo obmedzený a je ho potrebné pravidelne predlžovať. Prekážky sa v právnej otázke týkali predovšetkým súladu takéhoto projektu s Chartou OSN, ďalej s jeho financovaním z rozpočtu OSN a pod.. Procesnú časť projektu mierových síl OSN tvorilo vytvorenie nového druhu zasadnutí VZ OSN (naliehavé zvláštne zasadnutia OSN), ktoré bolo možné zvolať do 24 hodín od žiadosti o jeho zvolanie. Napriek tomu, že sa rezolúcia 377 (V) z času načas využíva doteraz, platí to len pre jej ustanovenia umožňujúce zvolanie naliehavých zvláštnych zasadnutí OSN, pretože právomoc vytvorenia mierových síl OSN prešla na BR OSN. V súvislosti s pripomenutím si mierových síl OSN v povojnovom kontexte vyvstáva otázka, či medzinárodné spoločenstvo ich prostredníctvom vyčerpalo všetky reálne možnosti reagencie na ozbrojené konflikty alebo či existujú možnosti vytvorenia efektívnejších prostriedkov, ktoré by vznikli napríklad „prestavbou“ BR OSN prípadne procesu jej rozhodovania založeného na vete stálych členov a pod..

Námety na možné príspevky

K rezolúcii VZ OSN Spojenie pre mier

- Rezolúcia VZ OSN č.377/V (1950) zo 7. 11. 1950 Spojenie pre mier ako prvý pokus VZ OSN vytvoriť medzinárodné vojenské kontingenty členských štátov OSN nesankčnej povahy so špecifickým poslaním v medzinárodnom konflikte
- Naliehavé zvláštne zasadnutia VZ OSN ako procesný a inštitucionálny orgán fungujúci na základe rezolúcie 377/V Spojenie pre mier
- Medzinárodnoprávne a iné problémy spojené s akceptáciou mierových síl OSN v štruktúre a praxi OSN
- Reálna úloha a význam rezolúcie Spojenie pre mier pri vytváraní mierových síl OSN (UNEF I)
- Je v súčasnosti rezolúcia 377/V stále použiteľná? Pokiaľ áno, tak v akom rozsahu?

K právnym a iným aspektom mierových síl OSN

- Prechod zriaďovacej právomoci mierových síl OSN spod VZ OSN pod BR OSN (od r.1960) a jeho príčiny
- K tendenciám rozvoja a diverzifikácie mierových síl OSN v ich doterajšej histórii (peace keeping, peace making a peace building)
- K monitorovacej a kontrolnej právomoci BR OSN nad mierovými silami OSN
- Ako hodnotiť doterajší prínos mierových síl OSN k udržaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti
- Miesto a úloha regionálnych organizácií v štruktúre a pôsobení mierových síl OSN (existujú aj regionálne mierové sily?)
- K geografickému rozmiesteniu súčasných mierových síl OSN a k hodnoteniu ich prevažujúceho mandátu
- Fatálne zlyhanie mierových síl OSN – UNPROFOR a masaker moslimov v Srebrenici (1995)
- Fatálne zlyhanie mierových síl OSN-UNAMIR a masakry Tutsiov v Udande (1994)

K česko-slovenskej účasti v mierových silách OSN

- Česko-slovenský príspevok do mierových síl OSN
- Slovenský príspevok do mierových síl OSN
- Český príspevok do mierových síl OSN